

EVROPSKÝ TAHÁK 2014+

A

Absorpční kapacita

Absorpční kapacita vyjadřuje míru schopnosti státu využít prostředky poskytované z fondů EU. Tento problém má řadu aspektů, především je to: 1. administrativní kapacita, tj. schopnost řídit programy hrazené z fondů EU v souladu s příslušnými pravidly a předpisy EU, 2. spolufinancování, tj. schopnost spolufinancovat projekty z domácích veřejných zdrojů a 3. zásobník projektů, tj. schopnost připravit s dostatečným předstihem kvalitní projekty, jež čekají na financování. Je to také vyjádření míry schopnosti různých subjektů absorbovat finanční prostředky strukturálních fondů v území.

Adicionalita

Pod pojmem adicionalita se míní jeden ze základních principů politiky soudržnosti EU. Jeho cílem je zajistit, aby zdroje EU nenahrazovaly národní rozpočty členských zemí. Vždy existuje dohoda mezi EU a členským státem o celkové výši veřejných výdajů, kterou musí členská země v daném plánovacím období udržovat. Cílem a smyslem je především doplňovat (proto se někdy označuje jako princip doplňkovosti), nikoli nahrazovat národní zdroje. Výdaje prostředků na spolufinancování členského státu stanoví členský stát a Komise s tím, že vezmou v úvahu, že výše výdajů na spolufinancování z národních zdrojů má být přinejmenším stejná jako částka průměrných ročních výdajů dosažená v předchozím období programování.

Alokace/indikativní alokace

Alokace je objem finančních prostředků určený pro danou oblast podpory nebo prioritní osu v rámci operačního programu. Alokací se dle kontextu rozumí též množství finančních prostředků určených pro daný stát, pro příslušný cíl regionální politiky nebo pro určitý operační program. Indikativní alokací rozumíme kvalifikovaný odhad objemu finančních prostředků na vybranou akci/projekt atd.

C

CLLD (dříve LEADER)

„Společenství místního rozvoje“ je inovovaná metoda poskytující venkovským komunitám v EU podporu v zapojování místních partnerů do výstavby budoucí podoby dané lokality, a to formou aplikace multi-financování místního rozvoje z více fondů EU.

D

Disparita

Disparity vymezujeme jako „neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů“. Disparitami, které je třeba řešit, jsou „rozdíly vyvolané subjektivní

lidskou činností, nikoliv rozdíly vzniklé z objektivních příčin, například na základě přírodních podmínek“. Disparita je často chápána ve smyslu nežádoucího jevu, tj. jako problém. Na druhou stranu však mohou být definovány i disparity pozitivní, tj. ve smyslu silných stránek regionu. Jedná se o komparativní výhody, na nichž může být založen rozvoj daného území.

Diversifikace

Znamená rozrůžňování, druhování, např. rozložení investic nebo pěstění více druhů plodin. Diversifikací investic dochází k zajištění menší míry rizika ztráty investovaných finančních prostředků než při koncentraci na pouze jeden druh.

Dohoda o partnerství

Dohoda o partnerství je strategický dokument pro programové období 2014 – 2020, kterou uzavírají s Evropskou komisí všechny členské státy za účelem čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU. Dokument vymezuje všechny podmínky čerpání, operační programy a další povinné náležitosti.

E

ENRD (angl. European Network for Rural Development/Evropská síť pro rozvoj venkova)

Evropská síť pro rozvoj venkova (ENRD) je hlavní celoevropská iniciativa venkovského rozvoje. Jejím hlavním posláním je přispět k efektivní realizaci programu rozvoje venkova. Evropská síť pro rozvoj venkova (ENRD) byla zřízena Evropskou komisí, Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova v roce 2008, aby pomohla členským státům s účinnou realizací jejich Programu rozvoje venkova.

ERDF/EFRR (Evropský fond pro regionální rozvoj)

ERDF je objemem peněz největším ze strukturálních fondů. Zaměřuje se na modernizaci a posilování hospodářství. Jelikož jsou jeho prostředky určeny pro všechny tři cíle programového období 2007-2013, má široký záběr a zasahuje do mnoha oblastí. Podporovány jsou investiční (infrastrukturní) projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, rozvoj a obnova sportovních areálů, rekonstrukce kulturních památek, výsadba regenerační zeleně, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, zavádění služeb elektronické veřejné správy apod.

ESF (Evropský sociální fond)

ESF podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Svých cílů dosahuje například posilováním sociálních programů členských států, pomáháním rizikovým skupinám obyvatel, podporou rovných příležitostí na trhu práce a zlepšováním mobility pracovních sil v rámci EU. ESF podporuje neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty,

jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů apod.

ESIF

„Evropské strukturální a investiční fondy“ – souhrnný název pro fondy zaměřené na podporu politiky soudržnosti, politiky rozvoje venkova a Společné námořní a rybářské politiky. Jedná se o dva strukturální fondy: Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF/EFRR), Evropský sociální fond (ESF), dále o Fond soudržnosti (CF/FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD/EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (EMFF/ENRF).

Evaluace

Evaluace může být definována jako proces, který zkoumá nakládání s finančními prostředky veřejných rozpočtů a napomáhá hospodárnosti při jejich čerpání. Evaluace je tedy proces hodnocení využívání prostředků z veřejných zdrojů. Hodnotí se nastavení operačních programů a jejich realizace, tj. například kvalita institucionálního prostředí, kvalita poskytovaných informací, kvalita projektů, naplňování cílů a indikátorů programů. Hodnocení se provádějí před zahájením programovacího období (ex-ante), během něho (ad hoc, ongoing nebo souhrnné) a po něm (ex-post).

Ex-ante kondicionalita

„Použitelnou předběžnou podmínkou“ se rozumí předem přesně vymezený podstatný faktor, který je nezbytným předpokladem pro účinné a efektivní splnění cíle, např. investiční priority operačního programu, je s plněním tohoto cíle přímo a skutečně spojen a má na jeho účinné a efektivní splnění přímý vliv. Představuje tak soubor legislativních, strategických a koncepčních podmínek, které je třeba naplnit nejpozději do konce roku 2016.

G

Globální grant

Globální grant představuje zjednodušenou formu předkládání projektů, kdy vlastní pravidla pro další poskytování prostředků jsou pro příjemce jednodušší. Příjemci jsou odpovědní Zprostředkujícímu subjektu (správci globálního grantu) za dodržení všech podmínek a pravidel globálního grantu a souvisejících právních předpisů. Globální granty v sobě zahrnují množství grantových projektů (projektů v rámci globálního grantu), přičemž samotný globální grant je projekt.

I

Implementace programu

Implementace programu má více rovin. V prvé řadě jde o vymezení struktury a povinností institucí odpovědných za řízení a realizaci programu

(tzv. implementační struktura). Dále do implementační struktury patří úkoly a povinnosti zprostředkujících subjektů a příjemců pomoci. Zahrnuje v sobě i soubor činností a postupů při samotné realizaci programu a projektů (informace a publicita, výběr projektů, monitorování, platby, věcná a finanční kontrola) při respektování požadavků příslušné legislativy ES a předpisů ČR pro nakládání s veřejnými prostředky.

Integrované investice

Integrované investice představuje možnost státu slučovat finanční zdroje EU z několika prioritních os jednoho nebo více operačních programů, aby byly investiční zásahy komplexní a procházely napříč různými sektory.

Integrovaný přístup

Integrovaný přístup znamená nejen propojení různých aktivit, ale především integraci přístupů ke strategickému plánování a řízení při rozvoji území, které předpokládá společný postup veřejné správy, akademické obce, podnikatelského a neziskového sektoru a veřejnosti. Při prosazování integrovaného přístupu hraje velkou roli kvalitní strategické plánování.

Intermodalita

Intermodalita se využívá v oboru dopravy a znamená možnost flexibilně kombinovat různé způsoby dopravy a integraci vnitrostátních dopravních sítí do transevropské sítě, a to formou projektů obecného zájmu v oblasti infrastruktury např. pomocí programu Marco Polo.

Intervence

Jedná se o konkrétní opatření popisující přesné aktivity a činnosti, na které lze žádat o finanční prostředky z fondů EU. Intervencí si lze představit oblast podpory operačního programu, v rámci které jsou následně vyhlášovány výzvy pro předkládání projektových žádostí.

Investiční priorita

Priority specifikované v nařízení EFRR, ESF a FS, které naplňují jednotlivé tematické cíle definované v obecném nařízení a které mohou být z daného fondu podporovány.

IPRÚ (Integrovaný plán rozvoje území)

Integrovaný plán je jedním z nástrojů regionální politiky, který zajišťuje koordinaci odvětvových politik v určitém území. Integrovaným plánem rozvoje území (IPRÚ) se rozumí soubor vzájemně obsahově a časově provázaných aktivit a projektů, které směřují k rozvoji cestovního ruchu ve vymezeném území, s důrazem na koncentraci a provázanost aktivit a jejich efektivnost. IPRÚ definují základní strategické rozvojové směry v oblasti cestovního ruchu.

EVROPSKÝ TAHÁK 2014+

ITI

„Integrovaná územní investice“ umožňuje realizaci strategií měst nebo jiných územních strategií nebo paktů, kdy je vyžadován integrovaný přístup zahrnující investice v rámci více než jedné prioritní osy jednoho nebo více operačních programů.

K

KF (Kohezní fond)

Kohezní fond (jinak také Fond soudržnosti), je na rozdíl od strukturálních fondů určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Podobně jako u ERDF jsou z něj podporovány **investiční** (infrastrukturní) projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (např. transevropské sítě) a ochranu životního prostředí, nově i na oblast energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie. Členský stát má možnosti čerpat prostředky z FS, pokud jeho hrubý národní důchod na obyvatele nepřekročí 90% průměru EU a má sestavený program vedoucí ke splnění podmínek hospodářského sblížení (tzv. konvergenční program).

Koherentní systém/koherence

Koherence (soudržnost) různých politik EU a ČR, intervencí pro rozvoj území zajišťuje, aby dopady těchto aktivit nebyly v rozporu s jinými politikami státu či EU a jejich intervencemi. Koherentní systém tedy vede a přispívá k efektivnějšímu nakládání s finančními prostředky českých a evropských daňových poplatníků a dobré správě věcí veřejných.

Kohezní politika

Kohezní politika, neboli politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti, je spolu se Společnou zemědělskou politikou nejvýznamnější politikou Evropské unie. Obecným cílem kohezní politiky je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem harmonického vývoje Evropské unie. Klíčovým nástrojem kohezní politiky jsou strukturální fondy EU a Fond soudržnosti.

Kondicionalita

Tzv. „kondicionalita“, neboli podmíněně vyplácení evropských dotací například splněním reformy v určité oblasti.

Konvergenční program

Konvergenční program ČR je zásadním strategickým dokumentem, který specifikuje základní souhrnné fiskální údaje a nejvýznamnější připravovaná opatření s rozpočtovým dopadem formou střednědobé fiskální strategie vlády. Dokument definuje míru

hospodářské a fiskální stability země a její predikci v horizontu 5 let.

Konsolidace

V programovém období EU 2014 – 2020 se jedná o specifické aktivity zaměřené na „optimalizaci“ určité cílové oblasti finanční podpory a její upevnění a stabilizaci.

Křížové financování (flexibilita)

Každý program je financován jen z určitého fondu EU. Princip křížového financování však umožňuje výjimku, kdy lze doplňkovým způsobem v rámci limitu (většinou) 10 % na každou prioritní osu operačního programu financovat aktivity projektu spadající do oblasti podpory z druhého fondu. Například nákup výpočetní techniky do počítačové učebny školy je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Křížové financování dovolí financovat též zaškolení personálu v používání nových programů, avšak jen do stanoveného stropu limitu křížového financování.

M

MAS

„Místní akční skupina“ je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků.

Milník

Milníkem rozumíme „průběžný cíl“ ve vztahu k výstupům a finančním ukazatelům.

O

ORP (Obec s rozšířenou působností)

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností (tzv. obcí III. stupně) jsou mezičlánkem přenesené působnosti státní správy mezi krajskými úřady a obecními úřady. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí.

R

RIR

„Regionální intervenční rámec“ je zastřešující koordinační dokument zpracovaný pro území kraje (NUTS III) zahrnující potřeby a z nich vycházející priority regionálních partnerů z území kraje, které budou

financovány prostřednictvím operačních programů. RIR budou zpracovány, dále koordinovány a sladovány na základě regionálního partnerství – komunikační platformy. Cílem je sladit přístupy shora dolů a zdola nahoru při programování a realizaci všech typů integrovaných nástrojů na území krajů.

ŘO (Řídicí orgán)

Řídicí orgán nese nejvyšší odpovědnost za realizaci operačního programu. Pro každý operační program je určen jeden řídicí orgán, který sleduje, zda jsou dodržovány zásady operačních programů a zda je pomoc z fondů EU poskytována správně a efektivně. V ČR jsou řídicími orgány příslušná ministerstva nebo Regionální rady.

S

SAP/JAP (Společný akční plán/Joint action plan)

SAP/JAP lze charakterizovat jako velký neinvestiční projekt založený na výsledkově orientovaném přístupu. Jedná se o nový koncept, jehož realizace bude v ČR výběrovou záležitostí a nepředpokládá se tedy jeho plošné využití. Dle návrhu nařízení může být nositelem pouze veřejnoprávní subjekt s prokazatelnou zkušeností v oblasti evropských fondů a schopností projekt realizovat. Jednou z možností tedy je, aby SAP realizoval přímo kraj.

SRR (Strategie regionálního rozvoje)

Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020 (dále SRR 2014–2020, nebo SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje. SRR je nástrojem realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj.

T

TEN-T (angl. Trans-European Transport Network/Transevropská dopravní síť)

Transevropská dopravní síť je síť silničních a železničních koridorů, mezinárodních letišť a vodních cest. Základním důvodem jejího zřízení bylo zlepšení dopravní infrastruktury v mezinárodní sféře.

Ú

Územní dimenze

Územní dimenze vymezuje existenci a identifikaci problémů, které jsou společné či přibližně pro daný prostor/území bez ohledu na to, kde existují administrativní národní hranice. Posiluje přístup založený na existenci funkčních vazeb a identifikaci růstového potenciálu prostoru/území.

V

Výkonnostní rezerva

Výkonnostní rezerva je vyhrazená, relativně malá část z evropského rozpočtu pro kohezní politiku (cca 3 %), která by sloužila jako rezerva pro vyplácení odměn těm členským státům a regionům, jimž se podaří naplnit či dokonce překonat předem stanovené cíle.

SEZNAM OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Evropský fond regionálního rozvoje, Fond soudržnosti a Evropský sociální fond v rámci cíle „Investice pro růst a zaměstnanost“:

OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost řízený ministerstvem průmyslu a obchodu

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání řízený ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

OP Zaměstnanost řízený ministerstvem práce a sociálních věcí

OP Doprava řízený ministerstvem dopravy

OP Životní prostředí řízený ministerstvem životního prostředí

Integrovaný regionální operační program řízený ministerstvem pro místní rozvoj

OP Praha - pól růstu ČR (řízený Magistrátem hlavního města Prahy)

OP Technická pomoc (řízený ministerstvem pro místní rozvoj)

Evropský fond regionálního rozvoje pro cíl Evropská územní spolupráce:

OP přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskou republikou řízený ministerstvem pro místní rozvoj (MMR)

OP přeshraniční spolupráce mezi Slovenskou republikou a Českou republikou koordinovaný na území České republiky MMR

OP přeshraniční spolupráce mezi Rakouskou republikou a Českou republikou koordinovaný na území České republiky MMR

OP přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Bavorsko a Českou republikou koordinovaný na území České republiky MMR

OP přeshraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou koordinovaný na území České republiky MMR

OP nadnárodní spolupráce Central Europe koordinovaný na území České republiky MMR

OP meziregionální spolupráce koordinované na území České republiky MMR

Pro intervence Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova je navržen Program rozvoje venkova 2014–2020 a pro Evropský námořní a rybářský fond:

OP Rybářství v gesci ministerstva zemědělství